

67 ปี
มศว
 28 เมษายน วันมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ข่าวประชาสัมพันธ์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110 โทรศัพท์ 0-2649-5000

ภายใน 15666 โทรศัพท์/โทรสาร 02-259-6172

จากหนังสือพิมพ์โพสต์ทูเดย์ ฉบับประจำวันที 22 เดือนธันวาคม พ.ศ.2559 หน้า C3

ศูนย์สารสนเทศและการประชาสัมพันธ์ ได้จัดระบบข่าวสื่อสิ่งพิมพ์ สนใจดูที่ได้ <http://news.swu.ac.th/newsclips/>

จิตวิญญาณใหม่การศึกษาไทย ค้นหาความเป็นคนในความเป็นครู

■ เรื่อง... พรพิมลดาว

ภาพ... กลัภาพโพสต์ทูเดย์

ฟลิปโวลจากต่างประเทศลึบหนึ่ง
 ที่ได้รับการแชร์กันอย่างมากมาย
 เป็นคลิปที่วิพากษ์ระบบการศึกษา
 ของโลกใบนี้ได้ด้วยมุมมองที่เป็นจริงและ
 เปรียบเปรยได้อย่างแจ่มชัด นั่นคือคลิป
 "เมื่อการศึกษาจะทำให้ปลาบินขึ้นน้ำ"

รศ.ดร.รากรณ์ สามโกเศศ อธิการบดี
 กิตติคุณมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต (มธบ.)
 เคยกล่าวในวงเสวนาที่จัดขึ้นที่มหาวิทยาลัย
 ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เมื่อปี
 2556 ในหัวข้อ "กล้าที่จะสอน: จิตวิญญาณ
 ใหม่ในครูคนเดิม" ถึงเหตุ 3 ปัจจัยทำ
 โครงสร้างการศึกษาไทยดำ ได้แก่ 1. การ
 บริหารจัดการ กระทรวงศึกษาธิการเป็นก
 ระทรวงที่ได้รับงบประมาณมากที่สุดราว
 3 แสนล้านบาท/ปี จึงถือเป็นประเทศที่มี
 การจัดสรรงบประมาณให้กับระบบการ
 ศึกษามากกว่าประเทศอื่นๆ ในอาเซียน

แต่เมื่อการบริหารจัดการไม่มีประสิทธิภาพ
 ทำให้ผลลัพธ์ที่ออกมาเกิดเสียงวิพากษ์
 วิจารณ์ ยกตัวอย่าง ไทยมีจำนวนบุคลากร
 ครูประมาณ 4 แสนคน ครูผู้ช่วย 5 แสน
 คน แต่กลับพบโครงสร้างอายุราชการครู
 อยู่ในช่วง 50-60 ปี สูงถึงร้อยละ 40 นั้น
 หมายถึง อีก 10 ปีข้างหน้า ครูจำนวน
 เกือบครึ่งจะต้องเกษียณอายุราชการ
 ดังนั้นเมื่อโครงสร้างประสบปัญหาเช่นนี้
 จึงกลายเป็นเสียงสะท้อนกลับไปถึงการ
 บริหารจัดการที่ไม่ดีแน่นอน ซึ่งการบรรจุ
 ครูประจำการใหม่ก็ต้องใช้ระยะเวลานาน
 มาก เพราะกระทรวงมุ่งเน้นปฏิรูปเฉพาะ
 ด้านตำแหน่งและเงินเดือน

2. ความรับผิดชอบ โดยปกติหาก
 ครูทำงานแล้วไม่เป็นผลดีกับนักเรียน จะ
 ต้องไม่ได้ปรับเงินเดือนหรือถูกโทษ เมื่อ
 ผู้บริหารในโรงเรียนปกครองครูไม่ดีก็ต้อง
 ถูกลงโทษ แต่ปัจจุบันไม่เป็นเช่นนั้น เมื่อ
 นักเรียนมีผลการเรียนอ่อน ครู ผู้บริหาร

ตลอดจนผู้บริหารระดับเขตและในกระทรวง
 ต่างได้รับการปรับขึ้นเงินเดือน โดยไม่กลับ
 มาดูผลงานของตนเอง จึงถือว่ายังไม่มี
 ความรับผิดชอบ

3. ต้องโทษสังคม นักเรียนคนหนึ่ง
 จะมีชีวิตอย่างไรไม่ได้ขึ้นอยู่กับโรงเรียน
 แต่ขึ้นอยู่กับพ่อแม่ ครู ตลอดจนถึงสังคม
 ด้วย เพราะเมื่อคำนวณระยะเวลาแล้ว พบ
 ว่า นักเรียนใช้ชีวิตอยู่ในโรงเรียนเพียง
 ร้อยละ 15 เท่านั้น ขณะที่อีกร้อยละ 85
 กลับใช้ชีวิตอยู่กับครอบครัวและสังคม
 ฉะนั้นหากสังคมไทยเข้มแข็งนักเรียนก็จะ
 ได้ดี จึงตั้งไว้เป็นหน้าที่ของครูไม่ได้

เพราะฉะนั้นปัญหาในระบบการ
 ศึกษาไทย ครู จึงเป็นหนึ่งในปัญหาหลัก
 ที่ไม่ได้รับการแก้ไขหรือปฏิรูปอย่างจริงจัง
 และจริงจัง

ความเป็นคนบนเส้นทาง "ครู"
 จนมาเป็นครูเพราะอะไร? อันยืน
 หยัดเพื่อสิ่งใด?

อะไรคือ พรสวรรค์แต่กำเนิด ที่ฉันนำมาใช้ในการสอน?
 ฉันต้องการอะไรเป็นสิ่งตอบแทน?
 ฉันรักษาเจตนาธรรม/จุดยืนอย่างไร ในยามที่ใจแกว่ง?

การสำรวจโลกภายในของชีวิตครูกล้าที่จะแนะนำใคร่ครวญและฟื้นฟูจิตวิญญาณครู ของโครงการพัฒนาสุขภาพทางปัญญาด้วยนวัตกรรมการเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง (Project on Spiritual Health Development by Innovation of Transformative) ที่เกิดขึ้นและดำเนินอยู่ จึงดูเหมือนเป็นความหวังเล็กๆ ในการร่วมปฏิรูประบบการศึกษาของสังคมไทย

งานวิจัยการยกระดับคุณภาพและมาตรฐานของครูไทย

การสังเคราะห์งานวิจัยว่าด้วยปัญหาและข้อเสนอแนะในกระบวนการจัดการศึกษาไทย: ประเด็นปัญหาคุณภาพการศึกษา (2535-2558) โดย ศ.ดร.อภิชาติ พันธเสน และคณะ ในหัวข้อ "มีวิธีการ

ยกระดับคุณภาพและมาตรฐานของครูอย่างไร? ได้ชี้ว่าปัญหาคุณภาพของครูนั้นเชื่อมโยงกับหมวดที่ 4 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฯ ที่ว่าด้วยแนวการจัดการศึกษาที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งประเด็นนี้มีความสำคัญยิ่ง ถือว่าเป็นหัวใจของการปฏิรูปการศึกษาที่สำคัญที่สุด แต่ถูกมองข้ามไปเน้นการบริหารจัดการ

การศึกษาในหมวดที่ห้า ที่เน้นการกระจายอำนาจในการจัดการศึกษาแทน

ในขณะที่เดียวกันก็พบว่า การเตรียมความพร้อมของครูเพื่อทำหน้าที่ดังกล่าวมีน้อยมาก อีกทั้งมีครูที่ต้องเตรียมความพร้อมกว่า 4 แสนคน เรื่องการจัดการเรียนการสอนโดยมีนักเรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้โดยครูนั้นว่ามีความก้าวหน้าน้อย

ที่สุด ซึ่งก็มีผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาอย่างที่เราพบกันดี นอกจากการเรียกครูไปอบรมในเรื่องที่ไม่มีประโยชน์ต่อการแก้ปัญหาของครูในชั้นเรียนโดยตรง และทำให้ครูต้องเสียเวลาส่วนหนึ่งกับการเดินทางเพื่อฝึกอบรมต่างๆ ในแต่ละปีแล้ว งานธุรการต่างๆ ที่เป็นงานฝักจากหน่วยงานต่างๆ ภายในกระทรวงศึกษาธิการเอง หรือหน่วยงานจากภายนอกก็เป็นการดึงเวลาของครูจากนักเรียนไปอีกจำนวนหนึ่ง

นอกจากนั้นยังมีงานประกันคุณภาพที่จะต้องมีการเตรียมหลักฐานทางเอกสารเป็นจำนวนมาก ซึ่งนอกจากจะมีผลต่อเวลาสำหรับเตรียมการเรียนการสอนให้แก่ นักเรียนแล้ว ยังมีผลกระทบต่อไปถึงคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนด้วย

การทำผลงานทางวิชาการของครูเพื่อการเลื่อนวิทยฐานะหรือเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งก็เป็นการเอาเวลาออกไปจากครูอีกส่วนหนึ่ง ดังนั้นถึงแม้จะเป็นการจัดการเรียนการสอนแบบ “ป้อนความรู้” ในความเป็นจริงเวลาที่จะให้นักเรียนตามที่กำหนดในห้องเรียนก็ไม่ได้เป็นไปตามนั้น เนื่องจากครูถูกดึงออกไปทำหน้าที่อย่างอื่นนอกห้องเรียนเป็นอันมาก

สิ่งที่กระทรวงศึกษาธิการพยายามดำเนินการในปัจจุบันคือ นอกจากไม่พยายามเอาครูออกจากห้องเรียน (คือทำหน้าที่อย่างอื่นที่มีได้เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน) แล้วยังได้กำหนดให้มีการลดเวลาเรียนเหลือเพียง 800 ชั่วโมงสำหรับประถมศึกษา โดยกำหนดให้เด็กเรียน 14.00 น.

แต่ยังไม่ปล่อยให้เด็กกลับบ้าน แต่การดำเนินงานแบบระบบราชการที่รวมศูนย์ คือสั่งให้ทุกโรงเรียนปฏิบัติเหมือนกันทั้งหมดโดยไม่คำนึงถึงความพร้อมของทั้งครูแต่ละคน รวมทั้งของนักเรียนด้วย น่าจะเป็นการสร้างปัญหาใหม่มากกว่าการแก้ปัญหา

ประเด็นอีกส่วนหนึ่งเกี่ยวกับครูก็คือ ในรายงานวิจัยจำนวนหนึ่ง ได้ชี้ว่าการประเมินเพื่อเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งหรือวิทยฐานะของครูมักไม่มีความสัมพันธ์กับผลงานของครูที่ปรากฏออกมาในรูปการเพิ่มคุณภาพของผู้เรียน แต่ส่วนใหญ่จะเป็นการประเมินผลงานจากหลักฐานทางเอกสาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เรียกว่า “ผลงานทางวิชาการ” ซึ่งผลงานดังกล่าวส่วนมากไม่เกี่ยวกับการเพิ่มคุณภาพในด้านต่างๆ ของผู้เรียนโดยตรง อีกทั้งยังมีรายงานที่สะท้อนว่า ผู้ที่ทำหน้าที่ประเมินส่วนหนึ่งคือผู้อำนวยการ มักจะมีแนวโน้มที่จะสนับสนุนครูที่มีอายุราชการและมีวิทยฐานะสูงอยู่แล้วให้ได้รับโอกาสเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้น ซึ่งเป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้การศึกษา “มีต้นทุนสูง” แต่ “ผลผลิตต่ำ” หรือไม่มีประสิทธิภาพนั่นเอง

“ครู” กับบทบาทที่เน้นการพัฒนา และเข้าถึงความเป็นมนุษย์

ชัยฤทธิ ศรีโรจนฤทธิ หรือครูมุ ได้สะท้อนบรรยากาศของครูในมหาวิทยาลัย

ในการให้สัมภาษณ์ในการเปิดตัวโครงการพัฒนาสุขภาพทางปัญญาด้วยนวัตกรรม การเรียนรู้เพื่อการเปลี่ยนแปลง **New Spirit in Education** ว่าหมกมุ่นอยู่กับการทำวิจัยเพื่อผลงานทางวิชาการ ทำให้ขาดความเอาใจใส่และเชื่อมโยงกับลูกศิษย์

“การประเมินมหาวิทยาลัย การทำผลงานของอาจารย์ เช่น เราจะเห็นการจัดลำดับมหาวิทยาลัย เพราะเขาวัดจากตำแหน่งทางวิชาการอย่าง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ ซึ่งมหาวิทยาลัยไทยมีเยอะก็จะมีคะแนนในการจัดอันดับมากขึ้นด้วย เพราะฉะนั้นมหาวิทยาลัยก็พยายามผลักดันให้อาจารย์ทำงานวิจัยหรือไปเรียนต่อ จึงไม่มีใครมาดูแลเด็กได้อย่างเต็มที่ แล้วตัวเด็กเองก็เครียดกังวล และการลงลึกไปถึงระดับจิตวิญญาณยิ่งไม่มีเลย”

การปฏิรูปการศึกษาถูกมองจากโครงสร้างของระบบ แต่จริงๆ แล้วควรเริ่มจากคนตัวเล็กๆ นงลักษณ์ สุใจเจริญกิจ ผู้จัดโครงการพัฒนาสุขภาพทางปัญญา กล่าวไว้ว่า

“ความเป็นครูมันไปมากกว่าการสอนวิชาการ เพราะมันคือแบบอย่างชีวิต เป็นชีวิตและเป็นครูที่รอบด้านและใส่ใจความเป็นคนของเด็ก และเป็นครูที่ใส่ใจความเป็นคนของตัวเองด้วย กล่าวที่จะเผชิญหน้ากับความเป็นคน ไม่ได้ไม่รักตลอดเวลา มีบทธรรมามีบทร้ายมีบทจิกกัด แต่ทุกอย่างมาจากจิตใจอยากจะดูแลเด็กที่มีปัญหาจริงๆ ต้องใช้วิธีการไหนถึงจะกระแทกใจเขา ตามไปร้านเหล้าก็ได้ บุกรื่นห้องพักก็ได้ แต่ถามว่าทุกวันนี้อาจารย์มหาวิทยาลัยก็คนที่แบบนั้นซึ่งใส่ใจความเป็นคน”

ทางด้าน ณัฐพล วัจวิญญู ผู้ร่วมแปลหนังสือ “Teach: Exploring the Inner Landscape of a Teacher’s Life” (กล่าวที่จะสอน) ของ ปาร์กเกอร์ เจ.ปาล์มเมอร์ กล่าวไว้ว่า

“ไม่ว่าเราจะอยู่ในองค์กรอย่างไร ซึ่งไม่ได้หมายถึงครูอย่างเดียว หมายถึงวิชาชีพอื่นด้วย มันมีพื้นที่และโอกาสในการทำอะไรที่เรารักที่เราชอบ และการเปลี่ยนแปลงต้องไม่ไปผูกติดหรือคาดหวังกับระบบ ต้องหันนโยบายเปลี่ยนหรืออะไรเปลี่ยน แล้วปล่อยให้ตัวเองมีชีวิตไปเรื่อยๆ

แบบไม่มีความหวัง เพราะฉะนั้นต้องเปลี่ยนความเชื่อของตัวเองว่าเราเป็นคนที่สามารถทำอะไรได้ ไม่จำเป็นต้องรอให้อัศวินขี่ม้าขาวมาช่วยหรือรอให้นโยบายเปลี่ยน”

จิตวิญญาณใหม่สำคัญอย่างไรต่อความเป็นครู? ดร.สรยุทธ รัตนพจนารถ หนึ่งในวิทยากรของโครงการพัฒนาสุขภาพทางปัญญา ได้เคยเขียนบทความสรุปจากข้อสังเกตของ ปาร์กเกอร์ เจ.ปาล์มเมอร์ ที่ได้แยกแยะลำดับของการแปรเปลี่ยนระบบการศึกษาไว้ 4 ระยะ ได้แก่

ระยะที่ 1 บุคลากรทางการศึกษาตระหนักถึงพลังและคุณค่าภายในตัวเอง และเลือกที่จะใช้ชีวิตอย่างสอดคล้องกับคุณค่าและแรงบันดาลใจนั้น

ระยะที่ 2 สร้างชุมชนและเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกันในกลุ่มของผู้ที่เลือกจะใช้ชีวิตอย่างสอดคล้องกับธรรมชาติภายในของตัวเอง สนับสนุนและฝึกฝนทักษะในการสื่อสารเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงร่วมกัน

ระยะที่ 3 เปิดตัวและสื่อสารต่อสาธารณะในวงกว้างออกไป เพื่อเชื่อเชิญให้เกิดการมีส่วนร่วมที่แพร่หลายมากขึ้น โดยไม่กล่าวโทษหรือทำลายใคร

ระยะที่ 4 สร้างระบบทางเลือกที่เกื้อกูลและตอบแทนหน้าที่และวิชาชีพใหม่ที่ส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา

โครงการอบรมครูโดยไม่ได้เอาความรู้เป็นตัวตั้ง แต่เชื่อว่าครูที่มีใจอยากสอน มีอยู่ทุกมหาวิทยาลัย และเมื่อคนหนึ่งที่ยืนอยู่หน้าห้องเรียนเปลี่ยน ห้องเรียนทั้งห้องก็จะเปลี่ยนตาม

แน่นอน การปฏิรูปครูไทยก็คือ การสอนที่ดีไม่สามารถลดทอนให้เหลือเพียงแค่การใช้เทคนิควิธีการสอน แต่การสอนที่ดีมาจกความเป็นมนุษย์และความจริงแท้ของครูผู้สอน